

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, Augusztus' 7-dikén 1818.

Spanyol Ország.

A' külső levelckben oly megjegyzések fordulnak elő, mellyek azt mutatják, hogy Spanyolország Angliába kezdi helyhezteini az eránt való reménségét, hogy Amerikai plántatartományaihoz még, ha mindjárt nem oly hatalommal is, mellyet eddig gyakorlott, de legalább az anyaországra nézve is, annyira a' mennyire sikeres feltételek alatt, hozzá juthat. Ilyen megjegyzés fordul elő a' következő tudósításban: — Párisból Julius' 19-dikén írják, hogy Hertzeg Wellington oly jóvállást tévén a' közbenjáró Hatalmasságok' nevében a' Spanyol udvernál, hogy Montevideo, melly felett annak Portugalliával az ő tudvalévő egyenetlenkedései előfordultak, addig, míg a' Spanyolország' több insurgens tartományainak ügye elválik, bízzák valamely *neutris* Hatalmasság' gondviselése alá; erre a' jóvállásra megérkezett Madridból a' városz Párisba, 's ennyiben áll a' foglalátja:

Ő Catholicus Felsége nem fogadja el azon jóvállást, hogy Montevideo *neutris* Hatalmasság' gondviselése alá adattassék; ő Felsége gyengének találja ezen eszközt azon inségeknek megszüntetésére, mellyek eránt panasz van, 's oly eszközt kívánna elővéteini, melly által a' verontást is meg lehetné szüntetni. Erre nézve egy közönséges megbékellési plánumot jóvall, a' *Britanniai Udvarnak kezessége alatt, kinek körbejövetele ő Catholicus Felsége előtt leg*

hathatósabbnak lenni látszik, melly esetben megigéri ő Felsége, hogy a' maga Amerikai alattvalóinak az Europaiakéhoz éppen hasonló jusokat 's kereskedési szabadságot enged.

Ugy látszik, hogy az Anglus nép' gondolkodását is kezdik hozzá szoktatni ahöz, hogy az Orsságlószék nem soká fel fogja az anya Spanyolország' ügyit venni az ő elpártolt tartományai ellen: — „Már több ízben megmondattott, így szoll egy Anglus újság, hogy a' mi Spekulánsaink és Szerentse-vadászaink nem okosan, nem politika szerént, 's nem is igasságosan tselekesznek, hogy az Amerikaiakat támadásra ingerlik 's abban elősegélik, a' melly Nagy Britannianak mind *kézmiveiro*, mind plántatartományaira, mind pedig és leg főbbképpen kereskedésére nézve, már most is veszedelmes, 's jövőendőben még veszedelmesebb lehet. Az anya Spanyolország már négy kikötőhelyet nyitott az Európai kereskedő portékák' számára, hogy azokból ezeket a' Spanyol Amerikai tartományokba behordani lehessen. Nékünk ezen engedelmet fontosnak kell tartanunk; lehetnek ennek idővel sikeresebb következései is. Hogy kereskedőjinknek minden kívánságaikat telyessítse a' Spanyolország-lószék, addig, míg részünkről mi is nagyobb barátságot nem mutatunk eránta, 's míg nyilvánossággal meg nem bizonyítjuk, hogy az ő elpártolt engedetlen plántatartományainak segitésekre semmi hajlandóságunk nintsen, nem kívánhatjuk. Igaz az, hogy igen tüzes 's igen elvete-

medélt Spekulánsaink már tsak eddig-
elé is igen sok okot adtak Spanyol-
szágnak az ellenünk való békételenke-
desre 's boszszankodásra: mindazonáltal
mind ezek mellett is reménhetjük mi
azt, hogy ahozképpest, mint most álla-
nak a' dolgok, mind reánk mind pedig
magokra a' Spanyolokra nézve, hasznos
és tisztességes kereskedési kötés állhat
lábbra köztünk.

Párisi újságlevelekben ezeket ír-
ták Jul. 12-dikén a' Spanyol szélekről:
— „A' Madridi Országloszek hivatalser-
rént való tudósításokat vett a' Déli Amé-
rikában folyó dolgokról. Ezen tudósítá-
sok Havana-ból érkeztek. Minthogy
ki nem hirdették őket, gyanítani lehet,
hogy nem kedvezők. A' Király a' Sta-
tustanátsnak néhány rendbéli üléseiben
maga személyesen jelen lévén, az Amé-
rikai plántatartományok' állapotját véte-
te fontolás alá, 's a' tanátskozások után
azonnal siető posták indítottak útnak
Páris, London, és Pétersburg felé. A'
katonaszedés folytattatik, 's erősítik,
hogy a' Királyi szolgálatban lévő tisztek
mind meghívattattak, hogy mennyenek
Amérikába, mert érdemek szerént meg-
fognak jutalmaztatni. Kadiksba pa-
rantsolat érkezett Madridból, hogy az
ott már régen készülő expedíziót a' le-
hetőségig sietessék.

Az az expedízió, melyről nem régen
iratott, hogy Kadiksból oly parantsolat-
tal indítottattak útnak, hogy petsét alatt
lévő utasításait tsak a' tengeren bizonyos
távolságra nyissa-fel, Teneriffához
megérkezvén 's ott ezen utasításokat fel-
nyitván, ezekben oly rendelkezésre talált,
hogy azon 2500 embereket, kiket viszen,
Limába szállítsa ki (oda, a' honnét
Generális Osorio nem régen a' 4000
embereket Chilinek meghodoltatásá-
ra elhozta vala).

Egy Anglus kereskedőtől az a' ked-
ves újság érkezett Kadiksból Londonba,
hogy a' Spanyol Király megengedte vol-
na, hogy az Anglus fábrikákból való gya-
pott áruportékák 10 esztendeig Spanyol-
országba bevitetthessenek.

Némelly levelek hosszasan leírván,
hogy melly bajos legyen az Amérikában
most folyó dolgokról valami bizonyost
írni, azért, hogy az insurgensek' hiva-
talszerént való tudósításaik, mellyek, ha
mi nagy részrehajlással irnak is, de még
is tsak megtartják a' Chronologiai
rendet, igen későre szoktak megérkezni,
a' Spanyol tudósítások pedig tsak né-
melly darabjait szokták kiadni a' történe-
teknek: végezetre úgy találták-fel mago-
kat az előlemlített levelek, hogy a' do-
lognak előre való bizontalan közlése után
ismét vissza térnek azokra, 's a' mit
későbbre megvalóságosultaknak talál-
nak közlők, azokat kiszemelve ismét közlik
olvasóikkal. Igy szemelték-ki a' Vené-
czuelai történetek közzül, mellyek ott
Februáriusban és Martziusban előfordúl-
tak, azokat, mellyek nékiek a' környül-
állások szerént leghitelesebbeknek lenni
látszottak, a' szerént, mint itt is követ-
kezik. —

A' Sambreoi ütközet után Bo-
livár Febr. 17-dikén egy proklamációt
botsátott azon néphez, mellyek az Ori-
noco vize 's a' tenger' partjai mellett
felemelkedő bértzek között lévő térsége-
ken, az ott úgynevezetelő Lanoson lak-
nak, melyben nékiek az insurgens kato-
naság' győzedelmeit előbeszélvén, meg-
hiyta őket, hogy ők is tsatolják hozzá
magokat 's fegyvert fogván, iparkod-
janak hazájok' megszabadításán. Sokan
is elő állottak segítségére, kiváltképpen
lovasók. Azalatt, míg Bolívar a' La-
nos térségeken seregeit ekképpen sza-
porította, más osztályoknál nevezetes ve-

rekedések történtek. Ez alatt történt, hogy Morilló Márt. 17-dikén a' La-Puertai véres tsatában megsebesedett, 's az Ortizi verkedésben az insurgenseknek egy igen nevezetes Veteranusok Oberster Vasquey megöletett, 's a' hol a' Spanyolok' vesztését is az ő Latore nevű Generálissok' vezérlése alatt 1000 emberekre teszik. Bolívar végeztetre, seregeinek organizálását elvégezvén, Pacz Generálist egy Osztállyal Valencia, Monagást pedig egy más Osztállyal Barcelona felé, útnak indította. Az alatt Guyanából Generál Bermudez is megérkezvén, Cariaco' várára reá ütött, azt elfoglalta, 's az abban őrizeten volt Spanyolokat fogságra tette. Ugyantsak ez alatt történt az is, hogy Bolívar és Marino között a' békeség ismét helyre állott. — Generalis Pacz az elejébe szabott útát Valencia felé folytatván, egy Spanyolosztályt az Oberster Lopez' vezérlése alatt El-Paonál, 's azután a' Latore vezérlése alatt San-Carlosnál egy másikat is megvert, 's a' várost elfoglalta, a' hol Latore, mint mondják 30 tisztekkel egygyütt megöletett. Ugyan ekkor néhány száz Spanyolok általállottak az insurgensekhez. Maga Bolívar a' főbb sereggel Caraccasnak a' fő városnak vette útját, 's ahoz már annyira közelített vala, hogy a' Las-Coquisas és Ancijo' hegyeiről a' városra betekingethetett, 's már semmi ellentállani nem látszott annak, hogy Pacz Valenciát, 's Bolívar Caraccast megvehessék, minthogy a' Spanyol fő armáda már csak a' tenger' partjaira szorulva lévén, a' Lanos' kövér térségekről többé se' eleséget se' egyébfele segédelmet nem kaphatott, 's ugyan onnét, a' hol eddig seregeket gyűjtött, már most egyrekrutat se' ren-elhetett; úgy, hogy minden tekintetlen elveszve lenni látszott. Azonban még ekkor is tett a' tsalsa sze-

rentse egy változást a' maga vigyorgó ábrázatját. Míg ezek Caraccasnál 's Valenciánál folytak, Morillónak egy Generálissa, Calzada, Varinas nevű tartományban 2600 embereket öszszegyűjtött, 's ezekkel a' Lanos-térségeken általjövén, veletlenül a' Bolívar hátamegére jött, 's már most ő fenyegette ezt azzal, hogy minden eleségeinek útját kettévágja, 's a' Lanoson hátra hagyott tartalékjait 's magazinumait elfoglalja. Más felőlről is iparkodtak a' Spanyol armáda maradványai előre nyomakodni 's magokat Calzadával öszszetsatolni. Ezek a' mozdulások felnyitották a' Bolívar és Pacz sremeiket, 's meggyőzték őket affelől, hogy Caraccas 's Barcelona mellől még egyszer el kell távozniok. Pacz tehát La-Puertának fogott, a' hol Generális Moralesre találván, őtet April. 15-dikén megverte. Bolívar hasonlóképpen tselekedett; ő Calzada ellen vette útját Marakay felé, 's ennek seregeit az Aguedai hegyek' szoros útján előtállván, őket megtámodta. A' verkedés szörnyü mérgesen folyt; a' Spanyolok 1500, az insurgensek 800 embert vesztettek. A' verkedés tsupa hajonéttal folytatott; a' melly kegyetlen verkedésről mindazonáltal a' környülállásos tudósítások még egy részről is meg nem érkeztek. Véghez menvén ezen tsata, innét Bolívar nem tért egyszeriben mindjárt vissza Caraccas alá, hanem jobbnak tartotta e' tájon várakozni addig, míg Angosturától újabb hadi készületeket vehet, és míg ugyan onnét az önkéntvállalkozott Anglusokból álló segítő sereg is megérkezik hozzá. (Innen láthatni, hogy az Anglusok az eddig történt verkedésekben még nem részesültek volt). Ez az Anglus tsapat Május 3-dikán indult meg Angosturától Caraccas felé, a' melly fő városnak meghódoltatását Bolívar még Junius' vége előtt, mikor ezen tartományokban az

essős idő be szokott állani, végrehajtani szándékozott. "

Azt a' próbatételt, melly annak a' hirnek elterjedésére, hogy Bolívar megöltetett volna, alkalmatosságot szolgáltatott volt, ezen levelek így adják elő: — „Prado, az ő Papja, egy Spanyol foglyot vett vala magához szolgáltra. Történt azonközben, hogy Bolívar tsak 180 emberrel kvártélyozott Tisnand os nevű helységnél. Ezt a' fogoly Spanyol szolgálta eszébe vévén, a' Paptól elszökött, s Oberster Lopezhez ment, néki a' dolgot megbeszélte; Lopez meghitt embereivel azonnal lóra ült, s a' hozzá szökött inással együtt, ki a' Bolívar paroláját is tudta, a' strázsák között egész a' Bolívar sátoráig minden akadály nélkül bement, s itt is, mint ha Generális Pacztól jött volna, egyenesen beindult Bolívarhoz, a' ki azonközben gyanakodni kezdvén, a' strázsákat előszollította. Már ekkor a' sátorában voltak a' Spanyolok, s azonnal pistolyra kaptak; a' Bolívar Papja s két Kapitányai az első lövésre elestek, s Galindo nevű Oberster sebet kapott; magát Bolivárt semmi baj nem érte. A' Spanyolok azonközben lovaikra kapván eloldultak. Hogy ez a' meglepettetés a' szolgálta árulása által esett, nem lehet felölle kételkedni, minthogy ő is a' Spanyolokkal volt, s vélek ismét eltávozott.

Egyéb efféle veszedelmekről is beszéllenek, mellyek közzül Bolívar még eddig szerentsésen, s tsudaképpen ki-ménkedett. A' többek közt, minekutána magát az Uj-Granadai Congressus organizálta, s Bolivárt ugyan fő Vezérré nevezte, de az ő tanátszásait követni nem akarta volna, Bolívar, hogy a' nemzetben e' miatt támadható meghasonlást megakadályoztassa, három Adjutánsaival s egy Titoknokjával eltávozott, s Jamaica szigetere által evezvén, Kingstonban egy Frantziasszonyhoz beszállott. Az

első napon egygyik Adjutánsa, egy poharat eltörvén, a' gazdaaszszony oly lármát tsinált, hogy Bolívar a' háztól ki-menvén oda többé vissza se ment, hanem más szállást fogadott s ott éjtzakára is megmaradott, portékáit más nap reggel akarván oda által hozatni. Egy Adjutánsa s a' Titoknokja még a' Frantziánénál háltak. A' Titoknok a' Generális ágyába fektött, melly egy függő pokrótz (tengeri ágy) volt, s a' melyben reggel halva találták. A' Generális szolgálja, egy Szeretsen, döfölte volt halálra az ura helyett, nem tudván hogy ez nintsen othon, s azt gondolván, hogy maga fekszik az ágyában. Megfogattaiván a' Szeretsen, kivallotta, hogy Karthagenából egy Spanyol jöven oda által, öt e' fogadta-meg 500 Piasterekkel s szabadonvaló botsáttatással, hogy ölje-meg a' Generálist. A' Spanyol is elfogattott, de a' dolog egészszén meg nem bizonyíttathatván ellene, ő tsak számkivetésbe küldetett: a' Szeretsent felakasztották. A' Titoknokot, kit az ura helyett meggyilkolt a' Szeretsen, Amestoy-nak hívták.

E s z a k i A m é r i k a.

Az Egygyesült Státusok még eddig tsak nyugoti Floridát foglalták-el: hanem az ő Améliai Kormányozójok minden órán várta a' parantsolatott, hogy keleti Florida' fő városának St. Augustinnak elfoglalálására útnak induljon. Az által, hogy az Egygyesült Státusok ily nagyon iparkodnak a' Floridákat elfoglalni s ez által a' Bahamai tengertornának urává lenni, láthatólag annak akarják elejét venni, hogy Spanyolország valamiképpen Angliának ne találja ezen tartományokat adni, a' Déli Amériikai insurgens tartományainak meghodoltathatása végett, melly eránt már most, mint sok környülállások mutat-

ják, kiváltképpen Angliába helyhezieteli reménségét.

Az újságlevelek, ahokképpes, hogy melyikmitsoda gondolkozású részhez tartozik, hevesen vetékednek ezen kérdés felett, hogy valyon jól esett-é, hogy az Amérikaiaak' vezére J a k s o n, a' két Anglus kémeket Ambrustert és Arbouthnot halálra íteltette 's megölette? Az egygyik rész azt erőssíti, hogy ezen tselekedet ellenkezik a' nemzetek' törvényével 's jusával, mivelhogy oly rövid processus által, mint a' haditörvény-szék ezen emberekkel bánt, lehetetlen volt megbizonyítani azt, hogy ők valamely ellenséges czélzással lettek volna a' Seminolesek között. A' más részenlévők ellenben legkissebbet se' kétkednek azon, hogy ezen kémek Anglus zsoldon ne lettek volna, 's ezért nem csak az ítélőszék' tselekedetét helybehagyják, hanem még, mint mesterkedőket, átaljában az Anglusokat is nagyon óltárolják. Találtatnak oly harmadik nemű irók is, kik oly jó reménség által tápláltatnak, hogy, mivel az Anglus Országlószék ezen Emissariusoknak a' kémkedésre semmi hatalmat nem adott, tehát, mint magános szerentsepróbálóknak az ő ügyeket se' fogja felvenni, 's illy okon a' két Országlószékek, ezen emberek történetei miatt egymással nem fognak összevesezni. — A' Londoni Kurir nem régen nyilván kijelentette, hogy ezek, az Anglus Országlószéknek meghatalmazásával a' Seminoleseknek fellázasztására Amérikába nem küldettettek.

Azt írják azokról a' kivándorlott Fr. familiákról, kik a' Texas tartományában a' Trinity viz mellett megtelepedtek, hogy ott szép tsendesen viselik magokat, még csak a' töllok nem meszsze lévő Galvestoni öbölben telergő Flibustierekkel (tengeri haramiákkal) se' tartanak semmi barátságot.

Az Irlandus Catholicusokszakadátla-

nul folytatják az Amérikaia Szabad Siátusokba való kivándorlást. A' Ney-Yorki, Conolls nevű Püspök úrnak egy levelet közlik újságaink, melyben azt írja, hogy csak azoknak, kik az 1818 - dik esztendő Februáriusának 15 - dikéig oda megérkeztek, 3 ezerre telt a' számjok: hát azoknak a' kik Bostonba, Philadelphiába, Baltimoréba, Charlestownba, 's egyéb kikötőhelyekbe megérkeztek, a' mennyire telhet? de ezt még meg nem határozhatja a' tudósító úr. A' Helyvetusokról, Németekről, Alsatziaiakról, 's egyéb Frantziákról nem is emlékezik: pedig juthat eszünkbe a' tavalyi tudósításokból, hogy mely nagy neki bódulásal omlottak oda ezen tartományokból egész háznepestül a' lakosok. Nem tsuda tehát, hogy olly oriási lépésekkel haladott előfelé a' népesedés. Példánakokáért vegyük-fel csak az egy Ohio környékét. Ide 1795-ben legelőször kezdetek plántanépek letelepedni, 's már 1804-be annyira számosodott volt annak népe, hogy mint különös országlással bíró magános tartomány, beállhatott az Egygyesült Státusok' Szövetségébe, 's azolta ennek is egy tsillaga van a' nemzeti zászlón. Kiterjedése ezen tartománynak 186,074 geographiai mértföldekből áll, a' mely véghetetlen nagyságú földön 1790-ben még csak 3000 ember találtatott, kiknek száma az első 6 esztendők alatt (1800-zig) 42,156-ra; 1810-zig 250,786-ra; 1814-gyig pedig már 512,000-re szaporodott. Ebből, az egész ország' minéműségéhez hozzá lehet vetni. De, mely nagyon különböző természetű tartományok ugyan ezek, hogy most egyebet elhalgassunk, csak a' népességekre való tekintetben is? Virginiában nem terjed a' földje többre 3254 és $\frac{1}{2}$ geographiai mértföldnél; a' lakosaji' száma még is, 1790-ben 747,610-re, 's a' következő 6 esztendők alatt (1800-zig) 880,200-ra; 1810-zig 974,622-re telt.

Lelkipásztorok' dolgában látszik ezen tartományokban legnagyobb fogyatkozás lenni. A' nevezett Püspök úr írja, hogy az ő megyéje egész Ney-Yorkra 's Jerseynek egy részére kiterjed. Mikor ő oda érkezett (1815-ben) 13,000 Catholicusokat talált a' megyéjében, nagyobb részt Irlandusokat; ezeknek 11,000-re telt a' számjok, 's nem volt több papjok négyénél, úgy mint egy Dominicanus és három Jésuita. Találtának azt mondja némely nagyon távollévő vidékek között olyanok is, a' hol az elszélvedve lakó Catholicusok talám soha papot se' láttak; most ment hozzájuk egy Irlandiai buzgó Atya, mint Missionarius.

Szent Ilona.

Ismét megszollaltak ezen szigetről az újságlevelék. Nem rég' azt írták, hogy Longwoodból Mansionshousba tennek által a' Státusok' nagy foglyának lakását. Most azt írják, hogy Leech nevű úrnak mezei jószágát vennék vagy már vették is meg számára, a' sziget' belső részén, a' kikötőhelytől 3 vagy 4 mérföld távolságra, 's a' hova Ladderbill nevű hegyen által csak egyetlenegy úton lehet menni, 's ennek tetején egy batteria találtatik, melly ágyukkal keményen meg van erősítve. Ez, az egész szigeten a' legegészegebb, de arra is, hogy onnét elszökni ne lehessen, legbátorságosabb helynek tartatik; minthogy lehetetlen oda közelíteni a' nélkül, hogy messziről ne lássák, 's minthogy az oda menetelre egy útnál több nintsen, őrizet is kevesebb kívántatik. Az ágyuk nem csak az út két részére, hanem a' tengerre is elszolgálnak, 's a' hegy' tetejéről egy telegráf által néhány minutumok alatt hirt lehet, valamint a' Kormányozó-

nak házához, úgy a' szigetnek minden pontjaira tenni.

Elegyes Dolgok.

Lyonban az a' legújabb újság szárnyalt Madridi tudósítások után, hogy a' Spanyol Országlószék a' hadakozást az Északi Amerikai Egyesült Státusok ellen kihirdette légyen.

Brazzen nevű Anglus Brigg oly hírrel érkezett-meg Portsmouthba, hogy a' Veneczuelai Insurgensek' Admirálisa és a' Spanyol hajós sereg azon a' ponton állottak, hogy megütközésseket minden órán vártak, 's mint a' környülállások mutatták, Junius' 12-dike nehezen telhetett-el a' nélkül, hogy meg ne verchedjenek.

A' Göttingai tanulók 's polgárok között ismét rüt dolog történt. Egy polgár adott reá alkalmatosságot; az után egy tanuló valami gorbomasággal illetett, nem írják mivel; 's a' tanuló megbántatottnak érezvén magát panaszolt, de nem kapott elégtételt. Ezért a' több tanulók is megneheztelvén, éjjel néhány százan elébb a' polgár' házára mentek, annak ablakait beverték, 's egyéb kárt is sokat tettek neki; onnét a' Politziai Tiszt házára mentek, 's ennek is néhány ablakait beverték; 's csak bizonyos közbenjárók' hathatós tanátslásának köszönheti a' Prorektor úr is, hogy hasonlóképpen nem járt. — Megérkezvén Hannoverába a' kedvetlen történetről való tudósítás, azonnal oda küldetett Falcke nevű Tanácsos a' dolognak megvizsgálására. A' tanulók sokan elmentek hazájokba; vagy 800-zan Witzenhausen nevű városkában (a' Hassus földön) állapodtak-meg, 's onnét parlamentiroznak a' Göttingai előjárókkal. Sokak más Universitásokba, Heidelbergába, Tübingába, 's Würzburgba takarodtak-el.

*Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Augustus' 4-dikén 221½ — 5-dikén 226 — 6-dikén 223½ — forintot.*

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Hogy valami Hazabeli újságokkal is szolgálhassunk, ide teszünk mindent, a' mit az ott kijött újabb újságlevelekben találunk: —

A' Pesti Hazai Magyar Tudósításokból:

Felsőges Urunk Fő Tisztelendő Főjér György Urat, a' Tudományok Győri Kerületének Fő Directorát az ő jeles érdemeiért nemcsak Kir. Tanácsosi ranggal: hanem Uj-Pesti Boldog Aszszony Prépostságával is méltóztatott felékesíteni Raguzában költ kegyelmes rendelése által.

Kassáról írják, hogy az ott lévő Doktor Urak szorgalmatossága által felállított Búdöskő tüstölés Intézetében, a' tudva lévő bőr nyavalyák különös szerentsével gyógyíttatnak.

Capistranus Sz. János Provinciája, az idén Junius' 4-dikén Bröodban Tót Országban közönséges gyűlést tartott, mellyet ők Capitulumnak neveznek. Ebben Tartománybeli Előljárová (Provincialis) választatott Fő Tisztelendő P. Puchner József, Budai fi, a' ki jeles tudományára, példás kegyességére, fáradhatatlan Egyházi munkásságára, és jeles Egyházi Orátorságára nézve eddig is közönségesen betsültezt, és szeretlezt. Ezen érdemes férjfiú 1743-ban Aprilis' 14-dikén Budán született; a' T. tisztelt Sz. Ferentz Szerzetébe 1764-ben lépett-bé, és próba idejét kiálván, a' Sarengradi Klastromban, a' Szerzetbe beesküdt. Első Sz. Misét mondott Budán, az ő szülő földjén, 1768 October 28-dikán. A' Szerzetnek külömbféle hivatalaiban megfordult, nevezet szerént 8 esztendőig más klastromokban, most pedig már

12-dik esztendőjében a' Budai Klastromban Guardian volt, a' hol az Isteni tiszteletnek, és Felebaráti szeretetnek mind tanítása, mind példája által buzgó Apostola volt; 's ugyan itt érte őtet ezen megbetsültezt, hogy a' Szerzet ezen tartományának fejévé választatott. A' tisztos Öreg most folyó 73-dik esztendőjében is vidám lélekkel, és egésséges testi erővel bír; kinék minden jök hosszabb életet szíves óhajással kívánnak.

Nagyszombathban Jul. 19-dikén tartott egy különös örvendetességü innep; mert ez nap' osztatott-ki azon öreg érdemes Katonának az ajándék. Ő Felsőgének kegyelmes rendeléséből, lik a' Lipscei útközetben 1814. jelesül vitézkedtek. E' végből Vorzenszky Fő Strázsamester Ur, az Invalidusok Commendansa össze gyűjtötte mind azon öreg vitézeket, lik az egykori Jasuita Collegiumban, a' Paulinusok Klastromában, a' Clarissa Apáczák Conventjében, és az Alberti Convictusban laknak; 's így a' Tisztek és számos nézők előtt magasztalván a' Vitézi tetteket, a' Jótévők nevében fenként kezekbe adta a' 25 — 50 forintokat intvén őket, hogy bívésnek péluái legyenek, 's ő Felsőge boldogságáért könyörögjenek. Ezután Fő Tisztelendő Jordanszky Kanonok Ur, a' Keresztelő St. János Templomában nekik Egyházi pompával Misét mondott, a' Keresztény Fejedelmek egésségéért, és a' közönséges-békességéért. Így ezen innep, midőn az elmúlt nagy tetteknek emlékeztét megújította, egyszersmind az Adakozók eránt kellémetes is álhatatos emlékeztét geresztett. —

A' Budai Német Újságból:

Ő Cs. R. Felsőge kegyelmesen méltóztatott a' Mariassy gyalog Regimentje Obersterét 's Kommandánsat Rath Jó-

sgf urat, az ellenség előtt bizonyított különös katonai érdemeire való tekintetből, mind két nemen lévő maradékaival egyetemben, Austriai Császári birodalom-béli Báróságra emelni.

Az Arad-Modénai Kamarális Urodalomban helyeztetett Szemlak nevű helységben lakó Kamarális alattvalókat Hurlitsan-Tódot és Zsulán Indrit, azért, hogy a' közelébb múlt terméketlen esztendőben magokat a' krumplinak szorgalmatos termesztése által megkülömböztették, ezüst érdempénzel méltóztatott Császár és Király ő Felsége megajándékozni, mellyet nékiük a' múlt Jul. 19-dikén, Pecsán, trombita hangos és mozsarak' durrogása mellett függesztettek-fel mejjekre. Nevezetesítette ezen különben is érzékenyítő pompát a' megyei Dékány urnak' s a' helységbéli Papoknak, valamint szintén a' Vármegyebéli s Kamarális tiszteknek, és a' lakosoknak öszszegyűlkezése, s nem különben azon beszédek; mellyeket a' jelenlévőkhez az ő Felsége atyáskodó kegyes czélzásairól, Karmoth Anlal Kamarális Udvarbíró úr úcák és magyar, Farkas Mihály Kamarális Kasznár úr pedig német és oláh nyelveken intéztek.

Ő Cs. K. F. kegyelmesen méltóztatott Pfisterer András Orvos Doktor urat, a' Leopold Cs. Rendje' Ríttérét, Magyar Ország' s az azzal öszszetsatolt tartományok' Fő Orvosát, a' Pesti Kir. Univerzitás' Orvosi Fakultása' Elölülőjét, az Orvosi és Schorvosi tudományoknak ottani Igazgatóját, s a' Tudományok Királyi Biztossága' Assessorát, a' Királyi Helytartó Tanátsához valóságos Tanátsossá kinevezni.

A' Pesti Magyar Királyi Univerzitásnál a' Dogmatica Theologia'nak II-dik részét tanító Professori hivatal, mellynek esztendőnként 1000 forintokból álló fizetés van rendeltetve, megüresültvén, ugyan azon Univerzitásnak Theologiai

I-ső Fakultása' előtt a' jövő Nov. 9-dikén, még pedig az egész Theologia Dogmatikából, Concursus tartatik, s mind azoknak, kiket ezen tárgy illethet, tudokra adatik.

Nevelési Intézetéről való Jelentés.

Az alább írt kinek a' Magyar Nemzet nemes Characterét részszerént az Oktatás részszerént pedig más környülállásokban megismereni s betsülni alkalmatlansága volt, szerentséjének s egyszersmind kötelességének tartja hírül adni, hogy ő a' Felsőség' engedelméből most egy ifjak számára való Nevelő Intézetet állított-fel — Melyre nézve ő, minden Szülőket és Tutorokat, a' kik nevelődjéiket az Europai pallérozott nyelvekre, úgymint: a' Frantzia, Anglus, Olasz, és Német nyelvekre (mellyeken az alább-írt szabadon beszél és ír) nem különben a' szükséges Oskolai tudományokra és más hasznos esméretekre oktattatni kívánnyák, illendő tisztelettel meghív — tellyes igyekezettel arra törekedvén, hogy eránta való nemes bizodalomnak voltaképpen megfelelhessen — A' kik tehát ezen Intézetnek mivolta és feltételei eránt véle értekezni méltóztatnak, azoknak megküldésére ő levél által mindenkor kész lesz.

Frisch Jákob,
a' nevelő Intézetnek Birtokosa
és Directora az Alster nevű
külső városban Nro. 110.

Tudományos Híradás.

„A' Mágnesség Mérőserpenyője, mellyet Orvos Doctor Kováts Mihály úr már kihirdettetett, nyomtató sajtó alatt van, és a' jövő Pesti városra készen fog lenni.“